

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
AÇIK VE UZAKTAN ÖĞRENME MERKEZİ

TÜRK DİLİ I

8.HAFTA:

YAZIM KURALLARI

1. BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

A.) Cümle büyük harfler başlar.

Örnek:

- Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Mustafa Kemal Atatürk

Uyarı: Cümle içerisinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru işareti, ünlem vb.) konur.

Örnek:

- *“Burası bugüne bugün bir nazırın evi, benim cesedimi çiğnemedi kimse içeri adımını atamaz!” dedi. (Ayşe Kulin, Veda)*
- *Ahmet’in başarısız olması (Bunu söylerken utanıyorum.) beni sevindirdi.*

Uyarı: İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz.

Örnek: *Geçen yıl – sen de biliyorsun- çok sıkıntı yaşadım.*

Uyarı: İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar.

Örnek: *“Yahya Kemal’in birçok defalar naklettiğim bir sözü vardır: ‘Resmimiz ve nesrimiz olsa başka bir millet olurduk.’” Ahmet Hamdi Tanpınar*

★ İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bunlar büyük harfle başlamaz.

Örnek: *Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler... (Memduh Şevket Esendal)*

Uyarı: Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle başlamaz.

Örnek: 2009 yılında şirketinin 10. yılını kutladı.

Uyarı: Örnek niteliğindeki kelimelerle başlayan cümlelerde de ilk harf büyük yazılır.

Örnek: “Sümbül, çember, tembel” kelimeleri, $n>m$ değişiminin görüldüğü sözcüklere örnek verilebilir.

B.) Dizeler büyük harfle başlar.

Örnek: Ben sana mecburum bilemezsin
Adını mih gibi aklımda tutuyorum
Büyüdükçe büyüyor gözlerin
Ben sana mecburum bilemezsin
İçimi seninle ısıtıyorum. (Atilla İlhan)

C.) Özel adlar büyük harfle başlar.

1. Kişi ad ve soyadları büyük harfle başlar.

Mustafa Kemal Atatürk, Ahmet Hamdi Tanpınar, Fazıl Hüsni Dağlarca, Orhan Veli Kanık vb.

Uyarı: Takma adlar da büyük harfle başlar.

Server Bedî (Peyami Safa), Fuzulî, Kirpi (Refik Halit Karay), Muhibbî (Kanunî Sultan Süleyman) vb.

2. Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar.

Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Dr. Yalçın Aral, Merve Hanım, Mehmet Efendi, Deli Petro, Av. Selma Güngören, vb.

Uyarı: Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar.

Sinem abla, Özkan amca, Nevin yenge vb.

Uyarı: Akrabalık bildiren kelimeler lakap ya da unvan olarak kullanılırsa büyük harfle başlar.

Dede Korkut, Nene Hatun, Telli Baba vb.

3. Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya unvan sözleri büyük harfle başlar.

Şirkete girdiğimizde bizi Müdür Bey karşıladı.

4. Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.

Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Rektör, Sayın Vali, Sayın Bakan vb.

5. Mektuplarda ve resmi yazışmalarda hitaplar büyük harfle başlar.

Sevgili Arkadaşım, Değerli Konuklar, Kıymetli Dostum vb.

6. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.

Tekir, Maviş, Boncuk vb.

7. Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar.

Türk, İngiliz, Rus, Alman, Fransız vb.

8. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar.

Türkçe, İngilizce, Rusça, Almanca, Fransızca vb

8. Devlet adları büyük harfle başlar.

Türkiye, İngiltere, Rusya, Almanya, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri vb.

9. Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar.

Müslümanlık, Müslüman, Hristiyanlık, Hristiyan, Budizm, Budist, Musevilik, Musevi vb.

10. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.

Tanrı, Allah, Cebrael, Zeus, Poseidon vs.

Uyarı: “Tanrı, Allah, İlah” sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.

- *Onu müzik dünyasının ilahı olarak tanıtıyordu.*
- *İstese dolandırıcıların allahı olan bu adamın yerini kolayca tespit ederdi.*

11. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar.
Gezegenler arasında Güneş'e en yakın olanı Merkür'dür.

Uyarı: «*Dünya, güneş, ay*» kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldığında küçük harfle başlar.

- *Perdeleri aç da içeriye güneş girsin.*
- *Sen benim dünyamsın!*
- *Bitirmem gereken dünya kadar iş var.*
- *Gönlüme bir güneş gibi doğdun!*

12. Yön adları yer adından önce gelirse büyük harfle başlar.
Arayönler birleşik yazılır.

Güneydoğu Anadolu, Kuzey Anadolu, Batı Avrupa vb.

Uyarı: Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde *doğu ve batı* sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır.

Batı materyalizmi, Doğu mistisizmi

Uyarı: Yön adları yer adından sonra gelirse küçük harfle başlar.
Anadolu'nun batısı, Karadeniz'in kuzeyi vb.

13. Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar.
İstanbul, Büyükkada, Beşiktaş, Bilecik, Körfez, Afrika, Asya vb.

14. Yer adlarında ilk isimden sonra gelen ve *deniz, nehir, göl, dağ, boğaz* vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.

Ağrı Dağı, Ege Denizi, Aral Gölü, Zigana Geçidi, Pelitözü Göleti, Fırat Nehri, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü, Çanakkale Boğazı vb.

Uyarı: Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.

Bilecik ili, Osmaneli ilçesi, Kızıldamlar köyü vb.

15. Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen *mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak* kelimeleri büyük harfle başlar.

Gazipaşa Mahallesi, Futbol Sokak, Tevfikbey Caddesi, Atatürk Bulvarı, Taksim Meydanı vb.

16. Saray, köşk, han, kale, köprü, kule, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.

Topkapı Sarayı, Çankaya Köşkü, Koza Han, Ankara Kalesi, Galata Kulesi, Zafer Abidesi vb.

17. Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğunda, yer adının ilk harfi büyük yazılır.

Hisar'a, Boğaz'da, Köşk'ü vb.

18. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dil Kurumu, Boğaziçi Üniversitesi Mezunlar Derneği, Bakanlar Kurulu, Galatasaray Lisesi vb.

19. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

Medeni Kanun, Türk Bayrağı Tüzüğü vb.

20. Kurum, kuruluş, kurul, merkez, bakanlık, üniversite, fakülte, bölüm, kanun, tüzük, yönetmelik ve makam sözleri asılları kastedildiğinde büyük harfle başlar.

- *Bakanlar Kurulu bu konuda çalışmaya başladı. Bir hafta içinde Kurul'un bir sonuca ulaşması bekleniyor.*
- *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler olarak Üniversite'deki maddi durumu iyi olmayan arkadaşlarımıza yardım için etkinlikler düzenliyoruz.*

21. Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar

Varlık, Türk Dili, Esir Şehrin İnsanları, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Milliyet, Cumhuriyet, Resmi Gazete, Kaplumbağa Terbiyecisi, Saraydan Kız Kaçırma vb.

Uyarı: Özel ada dâhil olmayan *gazete, dergi, tablo vb.* sözler büyük harfle başlamaz.

Hürriyet gazetesi, Türk Dili dergisi, İstanbul Hanımefendisi tablosu

Uyarı: * Kitap, makale, tiyatro eseri, kurum adı vb. özel adlarda yer alan kelimelerin ilk harfleri büyük yazıldığında “*ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de*” sözleriyle “*mı, mi, mu, mü*” soru eki küçük harflerle yazılır.

Mai ve Siyah, Leyla ile Mecnun, Turfanda mı, Turfa mı?, Diyorlar ki, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü vb.

* Özel adın tamamı büyük yazıldığında “*ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de*” sözleriyle “*mı, mi, mu, mü*” soru eki de büyük harflerle yazılır.

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ, VATAN YAHUT SİLİSTRE vb.

22. Ulusal, resmî ve dinî bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.

Cumhuriyet Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, Ramazan Bayramı, Anneler Günü, Dünya Tiyatrolar Günü, Hıdrellez vb.

23. Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.

Kurtuluş Savaşı, İlk Çağ, Lale Devri, Tanzimat Dönemi, Servetifünün Dönemi, Milli Edebiyat Dönemi vb.

24. Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar.

Türklük, Türkçülük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçe, Asyalılık, Avrupalılık vb.

Uyarı: Özel ad kendi anlamı dışında yeni bir anlam kazanmışsa büyük harfle başlamaz.

hicaz (Türk müziğinde bir makam), allahlık (saf, zararsız kimse), donkişotluk (gereği yokken kahramanlık göstermeye kalkışma) vb.

Uyarı: Para birimleri büyük harfle başlamaz.

avro, dolar, lira, kuruş, sterlin vb.

Uyarı: Özel adlar yerine kullanılan “o” zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz.

Bu işte en çok onun emeği var.

Uyarı: Müzikte kullanılan makam ve tür adları büyük harfle başlamaz.

nihavent, acemaşiran, türkü, semai vb.

25. Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

Ankara kedisi, Brüksel lahanası, Maraş dondurması, İngiliz anahtarı, Hindistan cevizi vb.

Ç.) Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

- *10 Eylül’de İngiltere’ye uçacağım.*
- *İstanbul 29 Mayıs 1453’te fethedildi.*

Uyarı: Belirli bir tarih bildirmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

- *Resim kursuna salı günleri gidiyorum.*
- *Önümüzdeki perşembe bize yemeğe bekliyorum.*

D.) Tabela, levha ve levha niteliğindeki yazılarda geçen kelimeler büyük harfle başlar.

Otobüs Durağı, Giriş, Müdür, 3. Kat vb.

E.) Kitap, bildiri, makale vb.nde ana başlıktaki kelimelerin tamamı, alt başlıktaki kelimelerin ise yalnızca ilk harfleri büyük olarak yazılır.

F.) Kitap, dergi vb.nde bulunan resim, çizelge, tablo vb.nin altında yer alan açıklayıcı yazılar büyük harfle başlar.

2. SAYILARIN YAZIMI

A.) Sayılar metin içerisinde harfle de yazılabilir.

iki aydır, beşinci sınıf, on beş kişi, üçüncü hafta vb.

Uyarı: Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.

19.30'da, 2.000.000 lira, 10 kilometre, 48 kilogram vb.

Uyarı: : Saatler de metin içerisinde harfle yazılabilir.

Eve geldiğinde saat yediyi on geçiyordu.

B.) Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır.

Etkinliğe bin beş yüz elli iki kişi katılmış.

C.) Para ile ilgili işlemlerde senet, çek vb. ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır.

ikiyüzelliTL

D.) Yüzde ve binde işaretleri yazılırken sayılarla işaret arasında boşluk bırakılmaz.

%20, %60 vb.

E.) Adları sayılardan oluşan iskambil oyunları bitişik yazılır.

ellibir, yirmibir vb.

F.) Romen rakamları tarihî olaylarda, yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde, kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfalarının numaralandırılmasında, maddelerin sıralanmasında kullanılır.

XIX. yüzyıl, I. Dünya Savaşı, III. Selim, 3. VI. 2013, II. Cilt vb.

G.) Dört ya da daha çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve aralarına nokta konur.

4.255.689.367, 5.890.333, 3.000 vb.

H.) Sayılarda kesirler virgülle ayrılır.

20, 5 (*yirmi tam, onda beş*)

I.) Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır.

8., 50., XIX., 8'inci, 50'inci, XIX'uncu vb.

Uyarı: Sıra sayıları ekle gösterildiklerinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır, ayrıca nokta konmaz.

j.) Üleştirme sayıları rakamla değil, yazıyla yazılır.
5'er değil, beşer, 200'er değil iki yüzer vb.

K.) Bayağı kesirlere getirilecek ekler alttaki sayı esas alınarak yazılır.

$2/3$ 'ü, $1/2$ 'si vb.

L.) Bir zorunluluk olmadıkça cümle rakamla başlamaz.

3. KISALTMALARIN YAZIMI

A.) Kuruluş, ülke, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları her kelimenin ilk harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır.

TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi), *TDK* (Türk Dil Kurumu), *KB* (Kutadgu Bilig), *TDED* (Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, *B* (Batı) vb.

Uyarı: Bu kısaltmalardan sonra gelen çekim ekleri kesme ile ayrılır. Ekler kelimenin uzun şeklinin okunuşuna göre değil, son harfinin okunuşuna göre belirlenir.

MEB'e, TBMM'nin, İTÜ'den, THY'de, DSİ'yi vb.

Uyarı: Gelenekselleşmiş olan *T.C.* (Türkiye Cumhuriyeti) ve *T.* (Türkçe) kısaltmalarının dışında büyük harflerle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.

B.) Bazı kısaltmalar kelime gibi oluşturulur. Bunlara getirilen ekler düz okunuşa göre belirlenir.

TÖMER (Türkçe Öğretim Merkezi, *BAĞ-KUR* (Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu), *TEDAŞ* (Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi),

* *NATO* (North Atlantic Treaty Organization) vb.

* *TÖMER'de, TEDAŞ'tan, NATO'nun vb.*

C.) Özel isim veya unvan olan bir kelime birkaç harfle kısaltılıyorsa yalnız ilk harf büyük yazılır. Bu kısaltmaların sonuna nokta konur.

Prof., İst., Yard. Doç, Dr., Av., Alb. vb.

D.) Dil adları ile yer adlarının ve adres belirtirken kullanılan mahalle, sokak, cadde gibi sözcüklerin kısaltmalarına ek getirirken kelimelerin uzun şeklinin okunuşu esas alınır; ekler kesme ile ayrılmaz.

İng.yi, İst.dan, İsmetpaşa Mah.de, Futbol Sok.ta

E.) Özel isim olmayan kelimelerin kısaltması küçük harfle başlar. c. (cilt), s. (sayfa), vb. (ve benzeri), çev. (çeviren), ed. (edebiyat)

Uyarı: Sert ünsüzle biten kısaltmalar ek aldıkları zaman okunuşta sert ses yumuşamaz. *TÜBİTAK'ın* (TÜBİTAĞ'ın değil).

- Ancak *birlik* kelimesiyle yapılan kısaltmalarda söyleyişte “k” sesi yumuşamaya uğrar. *FİSKOBİRLİK'in* (FİSKOBİRLİĞİN)

Uyarı: “k” ve “h” ünsüzleri ile bazı kısaltmalarına ek getirilirken “k” ve “h” ünsüzlerinin ince söylenişı (ke, he) esas alınır ve eklerin ince sesli biçimleri kullanılır.

SSK’yi, TDK’nin, TSK’de vb.

KAYNAKÇA

- *Yazım Kılavuzu*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay, 2012.